

SEMBLANÇA de

MARIA TERESA

BEDOS GARCIA-CIAÑO

"El ideal, sentit amb profunditat i expressat amb bellesa: heus aci l'art".

Castelar

per JOAN CUSCO i AYMAMI



Avui portem a les nostres pàgines una artista. Va néixer a Sabadell el 16 d'octubre de l'any 1906 en el sí d'una família benestant i d'alta cultura artística. Ella, ara està a la tercera edat en cronologia, però pel seu caràcter animós i inquiet, es manté en una perenne i faustiana joventut.

El seu pare fou el doctor Francesc de Paula Bedós i Arnal, el qual, abans d'instal·lar-se a Sabadell, havia exercit de metge en la Cia. Transatlàntica, havent solcat mars i tirà l'àncora, de manera definitiva, a la nostra ciutat. I fou arran de la primera exposició d'obres de Francesc Gimeno, que li organitzà Josep Dalmau, juntament amb Ignasi Mallol i Romà Jordi, a Barcelona, que el pintor Gimeno retrobà el seu gran amic de l'infantesa, el doctor Bedós. Això era el 1915. A partir d'aleshores, es va convertir en el seu mecenas.

Cal fer aquest preàmbul històric, puix d'ací tal volta arrenca la vocació artística d'aquella nena d'aleshores ¿no és així, Maria Teresa?

- Podria ser, podria ser... -diu.

- Recorda aquell allionament de la seva adolescència?

- I tan! Com si fos ara mateix! - I

afegeix: -Ha estat la millor època de la meua vida. Tot era espiritual.

- Ens pot explicar alguna vivència d'en Gimeno de llavors?

- Vaig intimar molt amb ell -diu- i anàvem junts a tot arreu...Jo li portava la capsa de pintures. Ell pintava i jo dibuixava... "No corris tant, em deia. Cal donar cent mirades i una pinzellada", em recomenava sempre, puix jo dibuixava molt i de pressa.

Explica que anaven pel rodals de Sabadell i majorment a una església romànica...

-...Riu Sec, crec que es diu...Allà m'explicà l'art romànic i em va allionar sobre el romànic i la manera de comprendre'l observant la disposició de les pedres. D'ençà de llavors he tingut una gran estima pel romànic i l'he dibuixat molt durant la meua vida.

Afegeix que Gimeno llegia molt Ramon Llull. I em comentava "El llibre de les meravelles". Ell era molt espiritual. Un místic. Ell aprenia l'hebreu per a poder llegir el text original de La Bíblia...Llegiem els clàssics, però, en contra, també llegíem novel·les de detectius.

I en comentar aquesta vivència, riu

francament com si es retrobés revivint-les.

- Ell era molt alegre, la veritat -diu. Alguna nit quan estàvem a Port de l'Armentera, i, després de llegir alguna aventura detectivesca, ell es despertava d'un malson i, com que dormia amb una camisa llarga i es cobria amb un gorro de dormir, s'aixecava del llit i es posava a cridar...Acudíem a la seva cambra i, en veure'l d'aquella manera ja em creia contemplar la figura d'en Quixot, car amb la barba esbullada i els seus gestos així ho semblava...

- Què ha representat per vostè en Gimeno?...Recorda, ara, més el Gimeno-pintor que el Gimeno-home?

- Ell ho ha representat tot per a mi...Aquell respecte que el meu pare sentia vers ell l'havia copsat jo també. L'admirava, i la nostra amistat fou molt gran. No puc pas desglossar En Gimeno-pintor d'en Gimeno-home: ell constituí per a mi un gran amic. Sempre el vaig admirar profundament.

I en les seves paraules hi ha una dolça melangia, però dibuixa el tendre somris en els seus llavis. I com si en el pensament coincidissin dues imatges, diu:

- Jo m'he semblat molt al meu pare...

- Maria Teresa: el vostre germà, al pròleg del catàleg de l'Exposició Francesc Gimeno que es va fer a l'Acadèmia de Belles Arts de Sabadell (1974), escriu, al final, el següent: "En la meua visió personal de l'artista també hi ha emoció, i aquest pròleg em serveix de desgreuge per la meua actitud davant de l'amic que si bé vaig estimar, no vaig apreciar prou en el que valia. Ell era autèntic". ¿Com es manifestaria vostè davant d'aquesta declaració?

- Cal dir que el meu germà era de l'Enciclopèdia, com es deia llavors, amb formació universitària. Creien que això dels artistes no era cosa prou seriosa... Cal dir que molts com ell, formats en aquell esperit, no comprenien els artistes. Millor dit: els artistes no consagrats...Fins i tot hi havia una mica de menyspreu vers ells. Ben al contrari meu que vaig sentir adoració pel Gimeno. Jo crec que ens adoràvem ambdós.

També conta que el pintor i la mare de

Maria Teresa es relacionaven i tractaven amb molta cerimònia: "Senyor Gimeno" li deia la mare. I en Gimeno en dirigir-se a ella li deia "Doña Maria". Cal dir, al pas, que la mare de la Maria Teresa era asturiana.

- Els asturians són una raça diferent, doncs provenen de la raça cèltica -ha dit en un moment de la conversa. A mi, fins i tot no en prenen com catalana, i no sé perquè - diu, amb la seva mitja rialla, franca i jovial.

- Ja conquistada per l'art, els vostres mestres foren Vila Cinca i Vila Arrufat. I també va fer tres cursos a Llotja. Quins records guarda d'aquells dies?

- Molts!... Oh, sí!... Vila Cinca també el vaig estimar molt. I quan tenia de casar-me, em va dir que em faria un obsequi. I aquest fou el següent: "Escolta, Maria Teresa, en la vida no contradigues mai. Has de tenir molta paciència i mira d'entendre les coses..." Aquest fou el seu regal que m'ha durat tota la vida. Oi que va ser un bon regal? M'ha servit molt durant la vida.

I torna a riallar amb la seva exultant simpatia.

- Fou el mateix Gimeno que va recomanar al meu pare que anés a aprendre a casa dels Vila. Amb ells vaig passar-hi l'aprenentatge i uns temps meravellosos. Foren els meus mestres. I quant a Llotja, recordo amb verdadera estima el professor Francesc Labarta. I d'aquells dies encara he conservat l'amistat amb alguns companys de llavors.

Evoca un fet relacionat amb Gimeno que es pot retreure com una anècdota.

- Estava jo passant uns dies a casa dels meus oncles a Igualada i el meu pare va fer-me venir a buscar pel mateix Gimeno. Era un dia d'hivern cru. Els vidres de la finestra estaven entelats i jo em vaig entretenir a fer-hi uns dibuixos. En veure'ls, em va dir: "Noia, tens més imaginació que jo" (I em recomana que no ho posi, perquè pot semblar una mostra de petulància per part d'ella. Però és una recomanació que, aquesta vegada, no obeeixo...) I, ja tancant aquesta vivència de l'adolescència de Maria Teresa relacionada amb Gimeno, li dic:

- El 1927 va morir Gimeno a Barcelona. Va assistir al seu enterrament?...
- No.

Més que una negativa ha estat un profund sospir...

Quan tenia 24 anys exposa per primera vegada a l'Acadèmia de Belles Arts de Sabadell. Això era l'any 1930.

- Expliqui, si li plau, aquella experiència.

- Fou molt interessant -recorda. Estava molt il·lusionada, però amb la natural temença davant la responsabilitat de

presentar l'obra de manera pública.

També va exposar alhora En Centelles, amb una col·lecció de caixetes... Havíem estudiat junts.

A l'escola de dibuix va conèixer el qui seria després el seu marit: Antoni Núñez "Es xilè -diu. Havia viscut al carrer de Latorre, on ara és cal Picañol..." -explica.

En el catàleg de la primera exposició a Barcelona celebrada a les Galeries Augusta quan el maig del 1941, es reproduïx a la portada un dibuix al carbó que li va fer el seu propi marit.

- Ell va deixar la cosa artística -explica- però en ell sempre he trobat un lleial estímulo amb totes les meves afeccions artístiques.

D'aquella primera exposició, Pruna va exclamar: "Vull conèixer el xicotot que ha pintat això!". Quan li varen presentar l'autora va quedar sorprès.

- Des de llavors ens uní una bona amistat -afegeix.

Cal dir que des de l'any 1931 resideix a Blanes.

- Quins foren els motius d'aquest canvi de residència?

Maria Teresa, sense perdre mai aquesta innata afabilitat seva, conte:

- A Blanes vaig passar-hi una temporada a l'estiu, invitada per la família Oriach. Aquell sàjorn a la villa marinera, tan tranquil·la i agradable, i sobretot el contacte amb el mar, m'havia frapat intensament, i en parlar de casament, vaig demanar al meu futur espòs que m'agradaria anar a viure a Blanes. I així ho vàrem fer.

- Aquell canvi de residència i el tenir de deixar familiars, amics, un ambient, un cercle en el que s'havia mogut durant la seva joventut ¿el va assimilar bé? -li pregunto.

- Ho vaig encaixar bé perquè tinc un sentit d'assimilació, però t'haig de dir que vaig sentir un gran enyorament. Allà hi vaig trobar el què volia: el mar. Potser l'atracció del mar ho porto en els meus "genes", transmesos pel meu pare que, com s'ha dit abans, fou metge de la Transatlàntica durant uns anys... Aquells temps, allà hi vaig trobar unes persones que vaig estimar de seguida, i entre altres cal destacar Junceda, el qual m'havia dibuixat més d'una vegada; En Ruyra, sempre ran descurat en el vestir, En Pla, l'Estelrich, Junoy, Ramon Rogent... Però trobava a faltar aquell cercle de Sabadell on m'havia mogut fins llavors; aquelles activitats musicals de l'Associació de la Música de la que formava part; aquells concerts del Quintet Padrós, i sobretot els amics. ... Però tan bon prompte ens vàrem instal·lar a Blanes, ja em vaig preocupar d'anar a trobar el senyor rector, puix

havia vist en els carrers la quitxalla pobre, i li vaig demanar que caldria recollir tots, nens i nenes, per ensenyar-los a ballar... Es va sorprendre de la meua proposta. Jo volia ensenyar a ballar la dansa i sobretot la dansa folklòrica catalana.

I, tanmateix, va formar un esbart de dansaires.

- Amb els anys aquest esbart, que el vàrem batejar inicialment amb el nom de "Dances blanques", i anys després pel de "Joaquín Ruyra", ha passejat per Amèrica, ha estat també a Londres i recordo molt entranyablement la nostra estada a Madrid, on fórem rebuts molt entusiàsticament. I recordo que Gómez de la Serna va escriure unes frases molt elogioses... -diu.

Reproduïxo el que diu l'Enciclopedia Espasa, Supl. 1942, i en la pàgina 243, referint-se a Maria Teresa Bedós: "Pintora i danzarina espanyola, n. en Sabadell en 1906. Discípula de Gimeno i de Vila Arrufat, presentó su primera exposició en 1930, despertando gran curiosidad los asuntos y técnicas de sus pinturas. Dotada de gran talento e inquieto temperamento artístico, hizo un acabado estudio de las danzas regionales, en cuya ejecución se especializó interpretándolas de modo personalísimo y original. Además de danzarina, ha demostrado igualmente sus dotes de escritora en distintas piezas literarias, no siéndole tampoco ajeno el arte de la decoración, en el cual ha descollado asimismo. Sobresale como pintora y dibujante y, sobre todo, sus marinas y escenas de la vida marinera, producto de un detallado y vivido estudio, son de excepcional factura".

A més de les seves facetes ja senyalades -pintora i danzarina-, ha practicat la literatura col·laborant en algunes publicacions, i guarda un bon recull de poemes que en els anys ha anat escrivint, a vegades

"en la calma del matí
quan tot és lleu,
quan tot és breu..."

* * *

A casa seva de Blanes, molt espaiosa i íntimament acollidora. s'hi va fer construir un petit teatre, en el que s'ha interpretat la dansa, s'ha recitat, hi ha passat tota aquesta gran inquietud que atresora i promou Maria Teresa Bedós. En aquella casa s'hi han acollit personalitats artístiques i aquelles àmb inquietuds culturals, les quals han trobat suport i caliu entre aquelles parets familiars.

Per cert, en una ocasió visitaren Blanes una família oriunda de Macao, la qual féu una visita a la casa del matrimoni Núñez-Bedós. El cap de família era escriptor i músic alhora, i en el curs de la vetllada va interpretar al piano una serie

d'obres diverses, començant amb "La flor de la immortalitat" deguda a Mossèn Francesc Palau, el qual fou organista de Sant Feliu de Sabadell i qui musicà l'obra teatral del mateix nom original del doctor Francesc P. Bedós i Arnal. No cal pas dir la grata sorpresa que els produí oir aquella melodia interpretada per un músic asiàtic que desconeixia precisament l'origen d'aquella obra que ell passejava per tot arreu del món. Cal afegir que en el repertori d'aquell artista, hi figuraven moltes obres populars catalanes.

En aquella població marinera ella ja representa una institució. Ha estat homenatjada mantes vegades i és estimada per grans i petits. La seva afectivitat és comunicativa i contagiada.

En la pàgina 660 de l'«Art Sabadellenc», Andreu Castells, escriu d'ella:

"Una de les revelacions femenines de Sabadell que tingué més activitat. Plena de preocupacions i energia..."

- Feu-nos un recull d'aquelles activitats, Maria Teresa -li demano.

- Apart de les meves pràctiques pictòriques, formava part de l'Esbart Dansaire, i assistia a totes les seves actuacions i reunions, ja que s'hi desplegava una bona activitat; també era de l'Scola Cantorum, i col.laborava en uns butlletins, "un d'ells crec que era del Centre Excursionista i en algun altre que no recordo. I em ve a la memòria que em varen dir que les meves col.laboracions serien sota el títol de "Pàgina femenina", cosa a la qual em vaig oposar, puix ho jutgava una discriminació".

I somriu amb la seva peculiar captivença.

- Vostè fou una noia moderna, una noia del dia, més ben dit: "una noia del segle XX", emprant el títol d'una comèdia teatral catalana.

Fa una riulla.

- Sí, jo sempre he estat alegre i molt "carinyosa"... Això en una noia llavors no era pas gaire ben mirat... A la meua família els preocupava fins i tot, però jo no hi podia fer-hi res, puix sempre he estat així, alegre com un picarol...

A Maria Teresa Bedós l'han pintada i dibuixada molts artistes, entre els quals cal citar: Sisquella, Grau Sala, F. Lloveras, Molins de Mur, Gabriel Amat, Ramón Cortés, Angel Planells, Josep Colomer, Aulina de Mata i d'altres, adhc estrangera.

- També em va fer un retrat En Gimeno, que vaig haver de vendre'l quan la guerra civil per poder subsistir... Em va saber molt de greu.

Conserva, però, alguns dibuixos d'en Gimeno, un d'ells dedicat.

- Penso fer donació al Museu d'Art de Sabadell -em diu.



- Guarda tots el retrats que li han fet durant la vida?

- Excepte aquell ja citat, sí, els guardo tots i espero, al seu dia donar-los al Museu. Això ja ho he dit al mateix Lluís (referint-se al seu antic i bon amic Lluís Clapés).

Aquesta col.lecció de retrats m'els ha mostrat al curs de l'entrevista.

- Quina cosa ha enyorat més de Sabadell?

- Els companys, les tertúlies, la música... Molts anys, llargs anys, vaig enyorar-ho. Les tertúlies de casa on el pare rebia moltes persones de relleu, i recordo, antre tantes, Francesc Cambó. I en les reunions a "casa dels Vila" n'hi venien molts. També Josep Pla. Molts "homenots", vaja...

- Segurament que durant la seva vida li han succeït un doll d'anècdotes; pot explicar-nos alguna, ara? -demano.

- Puc explicar aquella de quan em va dibuixar Junceda. Fou quan passava aquell estiu a Blanes. Jo anava en la bicicleta. Quan va acabar el dibuix, es va adonar que m'havia dibuixat veient-se les bragues i perquè no semblés immoral el dibuix, hi va afegir uns brodats...

I aquella vegada que estava pintant aprop de la mar. "Un dia de mar brava vaig acostar-m'hi tant i tant que vaig caure al mar i les ones s'em enduien endins... Les vaig passar "morades" aquell cop" -diu.

- Ah! i una d'en Vila Cinca que em va fer molta gràcia. Això era en una de les classes a la seva acadèmia. Li vàrem preguntar perquè tenia els llavis tan grossos, i ell ens va contestar, ràpid i ocurrent: "Perquè vaig mamar fins els dotze anys"...

Parlar amb ella, és un no acabar mai. I s'enrialla quan parla dels renoms que li dedicaven: La Greta Garbo, la russa, la Marlene, Filigrana... aquest i altres noms inspirava a les seves amistats. I ho explica festivament.

Ha exposat manta vegades les seves obres a Barcelona en diferents Galeries d'Art. A Ossa, Figueres, Sitges, Girona, Terrassa i altres poblacions. Té quadres a Suïssa, Itàlia, Bèlgica, Holanda, França, Anglaterra i Amèrica.

Ha realitzat pintures al fresc a l'Església de la Sagrada Família de Blanes, i l'Ermita de Sant Joan. A Lloret i l'Atmetlla del Vallès i d'altres amb murals i mosaics. Va obtenir el tercer premi a la III Biennal de Sabadell el 1957. I també un guardó a Saragosa el 1961. I medalla de la Diputació de Girona.

Les diferents crítiques que li han dedicat han destacat la seva gran força descriptiva, reflectint el seu temperament alegre, clar i vital. "La facilitat aparent d'aquestes obres solament és possible gràcies a la seva sòlida i madurada formació artística", digué F. Prat recentment.

Ara està ultimament obres per la seva pròxima exposició, la qual tindrà lloc en una de les galeries d'art de la nostra ciutat.

Després de tants anys de no haver exposat a la seva nadiua ciutat, sent una forta responsabilitat.

- Aquesta exposició representa per a mi presentar-me davant un públic nou -confessa.

M'atreveixo a dir que les seves obres ens portaran una fresca marinada...

Ara fa uns set anys va sofrir un accident domèstic, fracturant-se greument el genoll esquerre. Tres anys va passar entre una i altra clínica.

-Inclús es pensava que em tindrien de tallar la cama -explica-. Aleshores vàrem acudir al doctor Trueta que es trobava a Barcelona. Només em donarà el diagnòstic, vaig dir-li, puix jo no podria pas pagar-li els honoraris... El Doctor Trueta es va posar a riure. "Em pagarà amb un quadre seu"... A més del meu etern agraïment a aquell gran doctor i gran persona, el vaig "pagar" amb un quadre... Per cert, en una ocasió que va visitar-me el doctor Trueta, en veure tantes flores, va dir: "Sembla l'habitació de Mimí Pinzon".

I d'aquella llarga vivència en una clínica barcelonesa, en va treure una gran experiència.

-Tot el personal de la clínica venia a

veure'm... A vegades tenia tantes flors a l'habitació que semblava que estés en un teatre en un dia d'homenatge -diu rient-. Però, saps perquè venient molts? doncs perquè els hi endevinés el seu caràcter per mitjà de la grafologia.

Perquè cal dir que Maria Teresa Bedós ha practicat i està especialitzada en aquest art. Es una experta grafòloga.

Maria Teresa Bedós és ella. Això

sembla una perogrullada. Potser sí, però ella té una personalitat tan acusada, tan distingible entre altres, que sobresurt ostensiblement.

Ja en començar l'entrevista m'ha demanat que la tractés de tu. "M'agrada que els joves em diguin de tu"» Es que jo no sóc pas jove i per altre part em condiciona el respecte i l'hàbit. L'he

tractada de vostè, però ja en acabar l'entrevista, he volgut tutejar-la, com si retrés una mostra d'admiració a la seva franca simpatia, aquesta jovialitat i afabilitat que transpira tota ella.

Si d'en Gimeno, aquell gran artista i gran home, s'ha dit que "era un autèntic" cal dir-ho així mateix de la seva alumna. Aquella noieta que en les seves nits de malsons veia en ell un Quixot...

PERFIL

Ahir, "una noia del segle XX"

Ara, també, però amb uns anys més al damunt...

Esvelta.

Estilitzada.

Té "sprit"

"Vedette".

Es ritme.

Es mar brava. Adhuc, mar bonança.

Cabells arrinxolats, com les seves inquietuds.

Femenina, sense necessitat de ser feminista.

Plàstica.

Dolcinea.

I, a punt sempre de fer l'última diableria...

questionari » proust

- El principal tret del meu caràcter?
- Extravertida.
- La qualitat que prefereixo en un home?
- Sentit de protecció.
- La qualitat que prefereixo en una dona?
- L'alegria i la comprensió.
- Allò que més estimo en els amics?
- Que tinguin les meves mateixes aficions
- El meu principal defecte?
- "Un enfant gâté".
- La meva ocupació preferida?
- Pintar.
- El meu somni de benestar?
- Estar i sentir-me a casa.
- Quina fóra la meva pitjor desgràcia?
- Quedar sola
- Què voldria ser?
- Voldria ésser molt bona, però no em surt bé...
- On desitjaria viure?
- On estic: vora el mar.
- Quin color prefereixo?
- El gris matisat.
- Quina flor prefereixo?
- Les violetes.
- Quin ocell prefereixo?
- El martí-pescador.
- Els meus autors preferits en prosa?
- Hemingway. Rojas.
- Els poetes preferits?
- Els romancers.
- Els herois de ficció?
- Parsifal.
- Les meves heroïnes de ficció favorites?
- Mary Poppins.
- Els meus compositors preferits?
- La música coral. De Bach a Orff.
- Els pintors predilectes?
- Els gòtics
- Els meus herois de la vida real?
- Leonard da Vinci.
- Les meves heroïnes històriques?
- Cristina de Suècia.
- Els noms que prefereixo?
- Antoni, Lluís, Maria.
- Què detesto més que res?
- No poder fer allò que vull.
- Quins caràcters històrics menyspreu més?
- Menyspreo és dir molt; diré, Savonara.
- Quin fet militar admiro més?
- Waterpolo.
- Quina reforma admiro més?
- La reforma per la dona.
- Quins dons naturals voldria tenir?
- L'alegria.
- Com m'agradaria morir?
- Tot d'una.
- Estat present del meu esperit?
- Agraïment.
- Fets que m'inspiren més indulgència?
- La ignorància.
- El meu lema?
- Estima i camina.
- (Es la manera de fer bon camí...)

NOTA: Una exposició d'obres de Maria Teresa Bedós tindrà lloc a Intel.lecte Art durant els dies **3** al **18** de maig.